

Minister van Defensie
Drs. E. van Middelkoop
Postbus 20701
2500 EH 's-Gravenhage

Ons kenmerk

2007/0157

Uw kenmerk

Datum

27 september 2007

Betreft

Toezening van de bevindingen
van het onderzoek
samenwerking MIVD/Kmar

Geachte heer Van Middelkoop,

Op 12 oktober 2006 berichtte de Commissie U dat de Commissie het onderzoek dat zij uitvoerde naar het functioneren van de Regionale Inlichtingendiensten (RID'en) in hun werkzaamheden ten behoeve van de AIVD uit zou breiden. De Commissie zou tevens onderzoek gaan verrichten naar de samenwerkingsrelatie tussen de AIVD en de Koninklijke marechaussee (Kmar). Bij dit onderzoek zou ook de samenwerking tussen de MIVD en de Kmar worden behandeld. Inmiddels heeft de Commissie haar onderzoek afgerond. Door middel van deze brief brengt de Commissie U op grond van artikel 64 lid 2 sub b WIV 2002 op de hoogte van de navolgende bevindingen van het onderzoek naar de samenwerking tussen de MIVD en de Koninklijke marechaussee. Over de samenwerking tussen de AIVD en de RID'en resp. de Kmar zal een afzonderlijk toezichtsrapport verschijnen, dat de Commissie binnenkort naar Uw ambtgenoot van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) zal zenden.

De Commissie verzoekt U ingevolge artikel 64 lid 2 sub b WIV 2002 deze brief ter kennis te brengen van de beide Kamers der Staten-Generaal, alsmede van Uw ambtgenoot van BZK.

Artikel 60 WIV 2002

Uit het bepaalde in artikel 60 WIV 2002 volgt dat de Regionale Inlichtingendiensten (RID'en) enkel ten behoeve van de AIVD werkzaamheden mogen verrichten. Er is niet voor gekozen om ook de MIVD in dit artikel op te nemen. Wanneer de RID evenwel stuit op politiegegevens die voor de MIVD van belang kunnen zijn, zijn de RID'en ingevolge artikel 62 WIV 2002 verplicht om deze gegevens aan de MIVD te zenden. Artikel 62 WIV 2002 heeft enkel betrekking op politie-informatie en niet op informatie van de AIVD waar de RID de beschikking over heeft.

De MIVD kan de RID voor verdergaande werkzaamheden dan het verzoeken om (politie)informatie niet zonder meer inschakelen. De enige mogelijkheid die de MIVD hiervoor heeft is om dit te verrichten met medeweten en onder leiding van de AIVD. Het betreft in dit geval het verlenen van medewerking van de AIVD aan de MIVD ingevolge artikel 58 WIV 2002. Het komt erop neer dat de MIVD en AIVD samenwerken, waarbij de AIVD de RID op basis van artikel 60 WIV 2002 inzet.¹

De reden dat de MIVD de RID'en niet rechtstreeks kan inschakelen (anders dan voor het leveren van informatie van de politie) is gelegen in het feit dat de RID'en optreden in de civiele maatschappij. In het systeem van de wet (WIV 2002) heeft de AIVD een leidende positie gekregen ten aanzien van inlichtingenwerk in de civiele maatschappij. Zo dient de uitoefening van bepaalde bijzondere bevoegdheden door de MIVD in de civiele maatschappij plaats te vinden in overeenstemming met de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dan wel het hoofd van de AIVD.² De wetsgeschiedenis toont aan dat een dergelijk vereiste gesteld is om 'ongewenste interferentie' tussen de onderzoeken van de AIVD resp. de MIVD te voorkomen.³

Waar een leidende positie van de AIVD bij de inzet van de RID'en overeenkomstig het systeem van de wet is, ligt dit bij de inzet van de Bijzondere Dienst van de Koninklijke marechaussee anders.

De Kmar valt, evenals de MIVD, onder het Ministerie van Defensie en verricht zowel activiteiten op militair, als op civiel terrein. In het systeem van de WIV 2002 kan de MIVD geacht worden bij het inlichtingenwerk op militair terrein de leidende rol te hebben. Een artikel 60-relatie tussen de MIVD en de Kmar zou naar het oordeel van de Commissie dan ook binnen het systeem van de wet vallen.

Uiteraard zou het opnemen in de WIV 2002 van de mogelijkheid voor de MIVD om de Kmar ten behoeve van zijn taakuitvoering in te schakelen weer nieuwe vraagpunten opleveren. Gedacht zou kunnen worden aan afstemmingsproblemen met de AIVD als in het kader van een specifiek onderzoek – naast optreden op militair terrein – ook opgetreden moet worden in de civiele maatschappij. Daar is immers de AIVD de leidende partij en die dienst zal daarin dan ook gekend moeten worden, bijvoorbeeld om interferentie van onderzoeken voor te zijn. Ook is het de vraag hoe de verdeling van prioriteit tussen AIVD- en MIVD-onderzoeken in dit geval vorm zal moeten krijgen.

De Commissie is ondanks deze vraagpunten van mening dat, wanneer het gaat over een zaak die enkel defensie-relevantie heeft en die geen koppeling heeft met de civiele maatschappij, niet valt in te zien waarom de AIVD bij deze inschakeling van de Kmar door de MIVD betrokken dient te zijn. De behoefte wordt bij de MIVD gevoeld om de Kmar ook rechtstreeks – dus zonder tussenkomst van de AIVD – in te kunnen schakelen.

Het blijkt voor de Bijzondere Dienst van de Kmar in sommige gevallen lastig te zijn om de scheiding tussen artikel 60 resp. 62 WIV 2002 duidelijk te krijgen. Het opnemen van de MIVD in artikel 60 WIV 2002 zou vraagpunten ten aanzien van de scheiding tussen artikel 60 en 62 WIV 2002 kunnen wegnemen.

In het wetsvoorstel inzake de zogenoemde Post Madrid maatregelen wordt voorgesteld artikel 63 WIV 2002 in die zin te wijzigen dat het voor de AIVD en de MIVD mogelijk wordt

---

¹ Zie ook artikel 4.1 van het Convenant samenwerking tussen de AIVD en de MIVD, *Stcrt.* 1 november 2006, nr. 213, p. 11.

² Zie bijvoorbeeld artikel 20 leden 2 en 3, artikel 22 leden 2 en 4 en artikel 25 leden 3 en 5 WIV 2002.

³ *Kamerstukken II 1997/98*, 25 877, nr. 3, p. 28.

om de Kmar te kunnen inzetten voor technische ondersteuning. In de wetsgeschiedenis wordt daarover opgemerkt:

‘De mogelijkheid van technische ondersteuning door de KMar is overigens met name voor de MIVD relevant. De activiteiten van de MIVD zullen veelal gericht zijn op plaatsen in gebruik van het Ministerie van Defensie. Personeel van de KMar dat bij eventuele technische ondersteuning is betrokken valt op een kazerne minder op en heeft vrij toegang. Daarnaast zal het in de praktijk eenvoudiger zijn om ondersteuning te bewerkstelligen daar de KMar onder het beheer van de Minister van Defensie valt. Tot slot kan het voorkomen dat de MIVD activiteiten ontplooit in gebieden waar Nederlandse eenheden zijn uitgezonden. Ook hierbij zou de behoefte kunnen ontstaan aan technische of andere vormen van ondersteuning.’⁴

Het opnemen van de MIVD in artikel 60 WIV 2002 in relatie tot de Kmar ligt naar het oordeel van de Commissie in het verlengde van het bovenstaande. Zo zal het in de praktijk gecompliceerd kunnen zijn om de scheiding tussen het verlenen van technische ondersteuning (het nieuwe artikel 63 WIV 2002) en het daadwerkelijk verrichten van werkzaamheden door de Kmar ten behoeve van de MIVD en onder aansturing van de MIVD – waar artikel 60 WIV 2002 momenteel geen ruimte toe geeft – volledig na te leven. Een wijziging van artikel 60 WIV 2002 zou dit probleem kunnen ondervangen.

Met het oog op het voorgaande beveelt de Commissie aan artikel 60 WIV 2002 aan te passen, in die zin dat de Kmar de bevoegdheid krijgt om (op een rechtstreekse manier) werkzaamheden te verrichten op militair terrein ten behoeve van de MIVD.

Rapportagelijnen

Ingevolge artikel 62 WIV 2002 zijn de ambtenaren van de Kmar verplicht gegevens door te sturen naar zowel de MIVD als de AIVD.⁵ De Commissie constateert dat de beide diensten weliswaar hun informatiebehoefte hebben neergelegd bij de Bijzondere Dienst van de Kmar, maar er zijn geen afspraken gemaakt ten aanzien van de afstemming. Bij die onderzoeken die tot het interessegebied van zowel de MIVD als de AIVD behoren en waar de Kmar informatie over kan hebben (bijvoorbeeld radicalisering onder militairen), is dat echter wel wenselijk. Op ad hoc basis (in het kader van een concreet onderzoek) worden dergelijke afspraken soms wel tussen (de teams van) de MIVD, de AIVD en de Kmar gemaakt.

De Commissie beveelt aan voor de gevallen die tot het interessegebied van beide diensten behoren, gestructureerde afstemming te creëren.

Hoogachtend,

Mr. I.P. Michiels van Kessenich-Hoogendam
Voorzitter CTIVD

Drs. P.W.M. Wiegers
Secretaris CTIVD

---

⁴ *Kamerstukken II 2005/06*, 30 553, nr. 3, p. 35.

⁵ De MIVD heeft, onder meer over de gegevensverstrekking, een convenant afgesloten met de Kmar.